

<http://dx.doi.org/10.17951/kw.2022.34.5-7>

Konflikty wartości: wprowadzenie

Leszek Kopciuch

 <https://orcid.org/0000-0001-9128-697X>

Analizy zawarte w tekstach opublikowanych w dziale „Artykuły tematyczne” koncentrują się wokół konfliktów między wartościami. O ich istnieniu w realnych życiowych sytuacjach świadczą zwłaszcza indywidualne rozterki i dylematy naszego życia osobowego, niepewność związana z wyborami, jakich dokonujemy, spory na temat wartości, w jakie wnikamy się z innymi. We współczesnym świecie dochodzi jeszcze jeden poziom unaoczniający ten problem: różnorodność kulturowo-cywilizacyjna, która obecnie, by użyć terminu Samuela Huntingtona, znajduje skrajny wyraz w zderzeniu cywilizacji.

Już tych kilka przykładów świadczy, że problematyka konfliktów wartości jest ważna, a jej teoretyczna analiza potrzebna. Nie tylko dlatego, że można przywołać wiele różnych przykładów aksjologicznych konfliktów, ale również dlatego, że samo wyliczenie fenomenów, na przykładzie których konstatujemy zachodzenie konfliktów wartości, może być mylące. To, co jawi się nam jako konflikt wartości, może być przecież tylko konsekwencją naszych błędów i złudzeń – błędów w rozumowaniu i wnioskowaniu, złudzeń aksjologicznych i aberracyjnego odczuwania wartości – oraz nieuniknionej w wielu aspektach perspektywiczności ludzkiego ujmowania.

LESZEK KOPCIUCH, dr hab., prof. UMCS, Instytut Filozofii UMCS; adres do korespondencji: Instytut Filozofii UMCS, Pl. M. Curie-Skłodowskiej 4, 20-031 Lublin; e-mail: leszek.kopciuch@mail.umcs.pl

Artykuły powstały na bazie referatów, jakie ich autorzy wygłosili w czasie międzynarodowej konferencji naukowej *Contemporary Challenges and Values 2: VALUE CONFLICTS/ Współczesne wyzwania i wartości 2: KONFLIKTY WARTOŚCI*, zorganizowanej w dniach 7-8 lipca 2022 roku przez Katedrę Historii i Filozofii Porównawczej oraz półrocznik „Kultura i Wartości”. Wątków dotyczących konfliktów wartości, które analizowano i dyskutowano w trakcie tej konferencji, było znacznie więcej niż te, które pojawiają się w publikowanych teraz artykułach. Już jednak te artykuły pokazują po części tę różnorodność, zarówno co do merytorycznych perspektyw ich autorów, jak i co do stosowanej przez nich metodologii. Są to zatem zarówno teksty z obszaru historii filozofii, jak i rozważania z filozofii systematycznej i próby własnych ujęć, ale też rozważania z obszaru badań nad religią i kulturą.

Francesco Allegri – w artykule *Conflicting Values and Moral Pluralism in Normative Ethics* – argumentuje, że największe możliwości w zakresie radzenia sobie z konfliktami aksjologicznymi oferuje stanowisko pluralizmu moralnego, nawet jeśli nie można na jego podstawie rozwiązywać wszystkich problemów. Takie kwestie, nierozstrzygalne na podstawie teorii, są jednak szansą dla autonomii podmiotów. Inny, również pod względem metodologicznym charakter ma artykuł *Approbation and Disapprobation in Husserl's Phenomenology: Navigating Value Conflicts through Justified Evaluations*, który przygotował Alessandro Guardascione. Opierając się na niedawno opublikowanych rękopisach Husserla włączonych do *Studien zur Struktur des Bewusstseins*, Guardascione rekonstruuje Husserlowską koncepcję aprobaty, usytuowanej pomiędzy aktami emocjonalno-wolitywnymi oraz aktami intelektualnymi. Emilio Sierra Garcia – w artykule *Value and Importance. For the Ethics and Metaphysics of the Person* – analizuje koncepcję osoby sformułowaną przez Dietricha von Hildebranda, wskazując, że można ją wykorzystać jako narzędzie do wyjaśnienia i w pewnej mierze rozwiązania niektórych aspektów kryzysu współczesnego człowieka i wartości. Robert Alinson – w tekście zatytułowanym *Reaching Universalism in Dialogue* – przeprowadza analizę najważniejszych wątków koncepcji uniwersalizmu i dialogu rozwijanej przez polskiego filozofa Janusza Kuczyńskiego, ale równocześnie proponuje własne rozwiązania uzupełniające tę koncepcję. Alexandre de Lima Castro Tranjan – w artykule *Law, Values and State: Fundamentals of Derivation Theories* – analizuje problem materialnych i ekonomicznych uwarunkowań systemów prawa i wartości we współczesnych społeczeństwach. Kolejne trzy teksty są przygotowane

przez polskich autorów. Jacek Breczko – w artykule opatrzonym tytułem *Między potrzebą wolności i uniwersalizmem a potrzebą bezpieczeństwa duchowego i partykularyzmem* – podejmuje próbę szerokiego filozoficznego ujęcia konfliktu, przedstawiając równocześnie pogląd, że we współczesnych czasach uwidacznia się przede wszystkim konflikt pomiędzy potrzebą wolności, powiązaną z uniwersalizmem i indywidualizmem, oraz potrzebą bezpieczeństwa duchowego i socjalnego, związaną z partykularyzmem i wspólnotowością. Z kolei Antoni Płoszczyniec – w artykule *Typologia konfliktów wartości* – podejmuje najpierw rozważania na ogólnym rozumieniu konfliktu aksjologicznego, a następnie proponuje klasyfikację różnorodnych konfliktów wartości. Wreszcie ostatni artykuł zatytułowany *Wartości purytańskie a współczesność. Uwagi o ich aktualności w kontekście amerykańskim* przygotował Stawiński. Artykuł przedstawia wybrane elementy dyskusji dotyczącej roli, jaką wartości purytańskie odgrywają w życiu współczesnych Amerykanów.

Information about Author:

LESZEK KOPCIUCH, Dr. habil., professor of the Maria Curie-Skłodowska University, Institute of Philosophy, UMCS in Lublin, Poland; address for correspondence: Instytut Filozofii UMCS, Pl. Marii Curie-Skłodowskiej 4, PL 20-031 Lublin; e-mail: leszek.kopciuch@mail.umcs.pl

